

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Технологічний факультет

Кафедра технологій виробництва, переробки та якості продукції
тваринництва

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

МЕЛЬНИЧУК ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 636.5.033

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ГУСІВНИЦТВА
В УМОВАХ СТОВ «ПТАХОКОМПЛЕКС «КОРОБІВСЬКИЙ»
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Олександр МЕЛЬНИЧУК

Керівник роботи:
Володимир ТКАЧУК,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2023

**Висновок кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва**

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри технологій виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва № __ від «__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри технологій
виробництва, переробки та
якості продукції тваринництва

Тетяна ВЕРБЕЛЬЧУК

«__» _____ 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Олександр МЕЛЬНИЧУК** захистив кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(підпис)

Віра КОБЕРНЮК

АНОТАЦІЯ

Мельничук О. О. Оцінка технології виробництва продукції гусівництва в умовах СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» Черкаської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

Досліджено технологію виробництва продукції гусівництва за повним циклом виробництва від утримання батьківського стада, інкубації яєць, вирощування ремонтного молодняку, відгодівлі гусенят до реалізації продукції. З метою рентабельного ведення галузі варто дотримуватись усіх технологічних операцій на всіх етапах виробництва, використовуючи високопродуктивні м'ясні породи на зразок «Легарт», яка використовується у досліджуваному господарстві.

Ключові слова: технологічні параметри, порода, м'ясо гусей, жива маса.

ANNOTATION

Melnychuk O. O. Evaluation of the production technology of geese products in the conditions of the agricultural company «Poultry Factory «Korobivskyi» of Cherkasy region. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 204 – Technology of production and processing of livestock products. – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

The technology of production of geese breeding products was studied according to the full cycle of production from the maintenance of the parent flock, incubation of eggs, rearing of repair young, fattening of goslings to the sale of products. In order to run the industry profitably, it is necessary to observe all technological operations at all stages of production, using high-performance meat breeds such as «Legart», which is used in the studied farm.

Key words: technological parameters, breed, goose meat, live weight.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1. 1. Біологічні та господарські якості гусей та особливості ведення галузі гусівництва	7
1. 2. Породи м'ясних гусей	9
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	11
2. 1. Місце та умови проведення досліджень	11
2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень	15
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	16
3. 1. Оцінка технології виробництва продукції гусівництва в умовах СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»	16
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	25

ВСТУП

Загально визнано, що гуси були одними з перших одомашнених видів сільськогосподарської птиці. Ймовірно, їх одомашнення відбулося в Єгипті близько 3000 років тому, хоча деякі дослідження показують, що це могло відбутися навіть раніше. Незважаючи на цей факт, гуси ніколи не використовувалися в комерційних цілях так сильно, як кури чи навіть качки [1, 2].

Гуси розповсюджені по всьому світу. Вони однаково добре пристосовуються як до жаркого (якщо є тінь), так і до холодного клімату. Незважаючи на таку широку адаптивність, комерційне виробництво продукції гусівництва є важливим лише у відносно небагатьох країнах Азії та Європи. [3, 4].

Галузь гусівництва є наразі перспективною, а гусей можна використовувати як для виробництва яєць, так і м'яса. Утримання гусей дозволяє розширити вибір основних кормових матеріалів і забезпечити сировиною (перо і пух) легку промисловість [5, 6].

Мета досліджень – оцінка технології виробництва продукції гусівництва в умовах СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» Черкаської області.

Предмет дослідження – технологічні параметри виробництва м'яса гусей та їх продуктивні ознаки.

Об'єкт дослідження – моніторинг технології виробництва продукції гусівництва.

Основні методи досліджень – зоотехнічні; біометричні.

Перелік публікацій

1. **Мельничук О. О.** Біологічні особливості гусей. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2023. Вип. 17. С. 20. (Науковий керівник – доцент Ткачук В. П.).

2. Оцінка основних елементів технології виробництва продукції птахівництва / Шуляр Альона Л., Шуляр Аліна Л., Бежовець М. О., **Мельничук О. О.** *Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: історія, проблеми, перспективи*: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 11–12 трав. 2023 р. Суми: Вид.-во СНАУ, 2023. С. 98–100.

Практичне значення отриманих результатів. Виробництва продукції гусівництва у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» є економічно вигідним і може слугувати своєрідним прикладом успішного ведення цієї галузі для підприємств і фермерських господарств, які планують розпочати такий агробізнес.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 28 сторінках комп'ютерного тексту, містить 16 рисунків, 7 таблиць. Список використаної літератури налічує 41 джерело.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. Біологічні та господарські якості гусей та особливості ведення галузі гусівництва

Гусяче м'ясо багате білком (близько 25 г на 100 г). Жирність м'яса змінюється в залежності від породи використовуваної птиці; її способу утримання та годівлі. Гусяче м'ясо без шкіри не відрізняється особливою жирністю. Крім того, жир гусячого м'яса, як правило, має відносно високу частку мононенасичених жирних кислот. В останні роки попит на гусячий жир зріс у геометричній прогресії після того широкої реклами його як ідеального жиру для приготування різних страв [7, 8].

Вирощування гусей на м'ясо є основною метою розведення цієї птиці і при правильному приготуванні гусяче м'ясо виходить ситним і соковитим, але не жирним [9].

Рис. 1. М'ясні гуси

Певною мірою універсальна продуктивність гусей, їх доведена невибагливість до умов утримання і використання, природна можливість поїдати об'ємисті корми з високим рівнем клітковини – це все ті характеристики, які підтверджують доцільність розведення гусей [2, 3].

Щоб досягти зростання обсягів виробництва продукції гусівництва поряд із поліпшенням якості цієї продукції варто орієнтуватися в біологічних

особливостях цього виду сільськогосподарської птиці та в її господарськи корисних ознаках, використовуючи найкращий генофонд [10, 11].

У «бройлерну» еру роль галузі гусівництва суттєво знизилася, і в наш час гусятина використовується, перш за все, як страва до святкового столу [12].

Гуси, як вид сільськогосподарської птиці, має певні біологічні особливості – такі, як велика розвиненість стравоходу та підвищений рівень обмінних процесів [13-15].

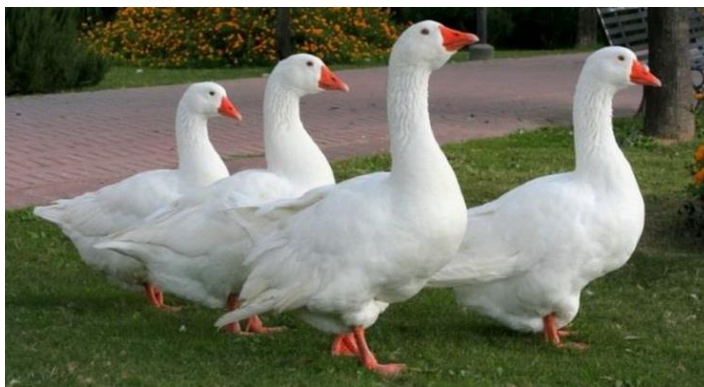

Рис. 2. Гібридні гуси

На відміну від курей, у гусей є зуби, які розташовуються на дзьобі. Сучасна птиця цього виду втратила здатність до польотів, на відміну від предків [16, 17].

Крім основних господарськи корисних ознак гусей, до яких належать і яєчна, і м'ясна продуктивність, а також здатність виробляти цінний пух і пір'я, цей вид птиці також при примусовій відгодівлі дає ще один цінний продукт харчування – це гусяча печінка «фуа-гра», яка є делікатесним продуктом [18-20].

Рис. 3. Фуа-гра

1. 2. Породи м'ясних гусей

Перш ніж розпочинати бізнес з виробництва продукції гусівництва, необхідно, крім матеріальних ресурсів та виробничих потужностей, обрати напрям гусівництва і відповідну породу чи крос для цієї мети [21, 22].

Гуси – досить популярний вид водоплавної птиці, яких утримують з різних причин, враховуючи їх різноманітну продуктивність. Незважаючи на те, що вони відкладають яйця, які є великими та смачними, більшість порід відкладають лише кілька десятків на рік навесні, що робить їх непрактичними утримувати лише для виробництва яєць, тому їх розводять для виробництва м'яса [23, 24].

Існує багато порід гусей, одні з них більш поширені, інші менше. Усі вони були виведені частково за участі диких сірих гусей, за винятком китайських і африканських гусей, які походять від дикої гуски [25, 26].

Розглянемо найбільш поширені породи м'ясних гусей, яких також відносять до так званих «важких» гусей.

Велика сіра. Це наша вітчизняна порода, яка була створена ще у 1930 році. Вага самців 7,0-9,5 кг, самок – 6,0-6,5 кг. Досягають живої маси 4 кг у 2-місячному віці [27, 28].

Рис. 4. Велика сіра порода гусей

Велика біла. Дана порода гусей також створена в Україні у 1980 році. Жива маса гусаків складає 7,7 кг, гусок – 6,5 кг. У 9 тижнів молодняк досягає маси понад 4,2-4,5 кг [29, 30].

Рис. 5. Велика біла порода гусей

Легарт данський. Дана порода виведена в Данії, про що говорить назва породи. Самці легартів досягають ваги 9-ти кг, самки натомість 6-ти кг. Вони мають масивне, квадратовидне тіло і швидко набирають живу масу [31, 32].

Рис. 6. Легарт данський

Мамут. Дана порода також має данське походження, а на територію нашої держави птиця цієї породи потрапила у 1996 році. У перекладі назва породи перекладається як «великий», адже гусаки мають масу у середньому 10-13 кг, гуски – 7,5-9 кг [33, 34].

Рис. 7. Мамут

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2. 1. Місце та умови проведення досліджень

СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» – це сільськогосподарське підприємство з обмеженою відповідальністю, центральний офіс якого розташований у селі Кедина Гора Черкаської області і саме в умовах цієї птахофабрики було проведено дослідження за темою даної кваліфікаційної роботи [35].

Дане господарство займається як галуззю рослинництва (01.11 – вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур, 01.19 – вирощування інших однорічних і дворічних культур), так і тваринництвом (01.41 – розведення молочної худоби, 01.46 – вирощування свиней, 01.49 – вирощування інших тварин), й переробкою (10.11 – виробництво м'яса, 10.13 – виробництво м'ясних продуктів), торгівельною діяльністю (46.32 – оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами, 47.22 – роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами у спеціалізованих магазинах) Та основним видом активної діяльності згідно закону і офіційно наразі діючої класифікації видів економічної діяльності є 01.47 – розведення свійської птиці – рис. 8 [36].

У даного СТОВ код ЄДРПОУ – 32601320, розмір статутного капіталу становить – 115820 грн. У 2021 році підприємством було отримано дохід у 270093000 грн. з чистим прибутком у 11777000 грн., у 2022 році – відповідно 176008000 грн. і збиток у 7806000 грн. [35].

До грудня 2020 року офіційним керівником був Биструшкін Олексій Миколайович, з 22.12.2020 керівником і бенефіціар – Сподін Сергій Юрійович [36].

Незважаючи на труднощі, СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» є найбільшим виробником качатини в нашій державі і продукцію птахофабрики можна побачити чи не у кожному супермаркеті нашої держави [35, 36].

Рис. 8. Види діяльності СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» у галузі птахівництва:

- виробництво племінних яєць, в тому числі інкубаційних, вихідних ліній;
- добовий та підрощений молодняк найкращих кросів птиці;
- м'ясо птиці I категорії;
- якісні субпродукти I та II категорій.

На ринку дане підприємство ще з 1964 року і працювало на той момент як племінний репродуктор. Будучи тоді радгоспом дане господарство являлося постачальником качок та їх м'яса номер один в Україні, а продукція реалізовувалась не лише по всій території нашої держави, а й за її межами – по всіх країнах колишнього радянського союзу. У ті роки на добу на підприємстві утримувалось тільки близько 100 тис. молодняку качок [37].

Незважаючи на те, що наразі підприємство займається не лише реалізацією качиного м'яса, а й гусятини, м'яса мулардів, печінки качок та гусей «фуа-гра», всю продукцію реалізують під однією торговою маркою – рис. 9, 10.

У період з 1976 по 2004 роки підприємство було племзаводом з розведення качок, з 2004 по 2005 – репродуктором I порядку, а докомплектувавши племінне ядро птиці у 2006 році поновило статус племінного заводу. Важка селекційно-племінна робота, яка ведеться на підприємстві, дозволяє отримувати молодняк, який за показником конверсії корму набагато кращий за молодняк інших підприємств – у 1,5 рази [38].

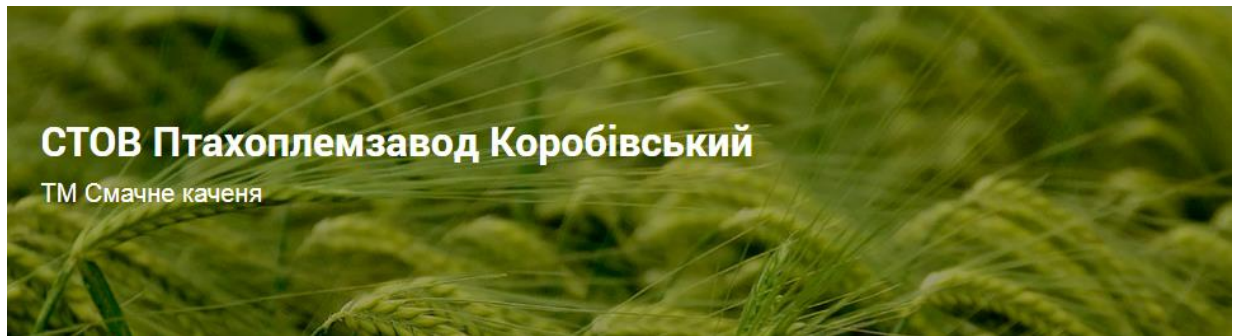

Рис. 9. Логотип СТОВ «ППЗ «Коробівський»

Для того, щоб так би мовити «втриматися» у сучасних ринкових умовах, підприємство перейшло до повного циклу виробництва, було введено в дію сучасний забійний цех, налагоджено виробництво тушок качки (свіжих і морожених), гусей, відкрито відділок з розведення української чорно-рябої молочної породи, свиней відчизняних порід, щоб максимально отримувати прибуток від різних галузей [39].

Рис. 10. Торгова марка продукції СТОВ «ППЗ «Коробівський»

Варто зазначити, що більше 90% всіх продажів займає продукція від пекінських качок, і лише решта – на інші породи і на гусей. Все м'ясо птиці, яке тут виробляють, продається лише на внутрішньому ринку. Для ескорту

тут готують субпродукти, які вигідніше реалізовувати за кордоном (шлунки, качині язички тощо), а також така побічна продукція як пух і перо [37].

**Рис. 11. Основна продукція для реалізації СТОВ «ППЗ
«Коробівський»**

Окрім того, даний птахокомплекс має добре налагоджену систему збуту виробленої продукції, адже укладені серйозні контракти на її поставки як в межах України, так і за кордоном. І для цього є власний автомобільний парк. При цьому найбільше товарної продукції продають такі мережі, як «Сільпо» і «Метро» [39].

Варто зазначити, що наразі СТОВ «Птахоплемзавод «Коробівський» 80% усієї власної продукції реалізовує у свіжому вигляді і лише 20% - у замороженому стані. Причому що ще 5-7 років тому картина була оберненою [37].

2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень

При проведенні досліджень за темою нашої наукової роботи у якості матеріалу досліджень нами було використано інформацію даних виробничого зоотехнічного обліку та дані оцінки технології вирощування гусенят на м'ясо в умовах СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський». Проведені дослідження були організовані та здійснені за стандартними загально-прийнятими методами за схемою на рис. 12 [33, 40, 41].

Рис. 12. Схема досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3. 1. Оцінка технології виробництва продукції гусівництва в умовах СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»

Вирощування товарної птиці є основним видом діяльності СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський». Окрім відгодівлі качок, тут займаються також і відгодівлею гусей. Рішення займатися розведенням і цього виду птиці було прийнято керівництвом через те, що ветеринарно-санітарні норми дозволяють утримувати качок і гусей в одному приміщенні і задля розширення асортименту товарної продукції.

У 2015 році господарство вперше почало займатися вирощуванням гусей – тоді було поставлено на відгодівлю 5 тисяч гусенят, від яких тут отримують не лише м'ясо, а й яйця – в тому числі й інкубаційні – також пух і пір'я, які, в основному, реалізуються за кордон через значно більшу ціну на ці продукти там. Також реалізують тут і послід гусей, а тому виробництво продукції в даному господарстві може слугувати прикладом безвідходного виробництва.

Для виробництва м'яса гусей на даній птахофабриці використовують гусей породи «Легарт» – рис. 13.

Рис. 13. «Легарти» СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»

Процес виробництва продукції гусівництва тут організовано за повним циклом – рис. 14. Для забезпечення виконання усіх виробничих процесів та

підтримання параметрів мікроклімату на належному рівні застосовують обладнання вітчизняного виробництва фірми «Вентура».

Рис. 14. Схема виробництва продукції гусівництва у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»

Батьківське стадо на даній птахофабриці утримують секційно з таким розрахунком, що в одній з таких секцій утримується приблизно 120 гусей, при цьому щільність посадки складає 2 голови/м² площі.

Гнізда для яєць облаштовують за 3-4 тижні до початку яйцекладки з розрахунку 1 гніздо на 3-4 голови уздовж перегород секції.

Обов'язковою умовою при утриманні гусей батьківського стада у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» є облаштування спеціальних соляріїв для птиці, які встановлюють по обидва боки від приміщення пташника. Такі солярії більші від самого пташника у 1,5-2 рази і їх більша частина тут має тверде покриття, а посередині розміщують спеціальні канавки для купання.

Самців і самок утримують разом з використанням природного парування і запліднення яєць для майбутньої інкубації, при цьому статеве співвідношення становить 4 самки на одного самця.

Основні технологічні параметри при утриманні батьківського стада наведені у наступній таблиці – таблиця 1.

Таблиця 1

Технологічні параметри при утриманні батьківського стада гусей у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»

Показник	Характеристика
Температура повітря, °С	14-16
Відносна вологість, %	70-80
Швидкість руху повітря у холодний/теплий період, м/с	0,2-0,8/0,3-1,2
Тривалість світлового дня на період яйцекладки, год/добу	13

Годують птицю батьківського стада повнораціонними комбікормами, фронт годівлі складає 4 см на 1 голову.

Отримані запліднені яйця від птиці батьківського стада направляють у цех інкубації.

У таблицях 2-4 наведено вимоги, які у даному господарстві ставляться до якості інкубаційних яєць, температурні режими їх зберігання та тривалість процесу інкубації.

**Вимоги до якості інкубаційних яєць гусей
у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»**

Назва показника	Значення
Маса яєць для відтворення племінних та батьківських стад, г	150-220
Маса яєць для відтворення промислового стада, г	140-230
Індекс форми яєць, %	63-70
Густина яєць, г/см ³ , не менше	1,095
Товщина шкаралупи (без підшкаралупної оболонки), мм, не менше	0,50
Висота повітряної камери, не більше, мм	4,0
Заплідненість, %, не менше	80
Виводимість, %, не менше	75
Вивід молодняку, не менше	60

Таблиця 3

**Режими зберігання гусячих інкубаційних яєць
у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»**

Термін зберігання, діб	Температура, °С
3	19
8	14
більше 8	10

Таблиця 4

**Тривалість інкубації яєць гусей
у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»**

Початок надзьобування	Початок виводу	Масовий вивід	Кінець виводу
27 діб 12 год.	28 діб	29 діб 12 год.	30 діб 12 год.

На даній птахофабриці маса яєць гусей, які призначені для інкубації, має бути не менше 150 г, але не більше 200 з індексом форми яєць від 63 до 70% і висотою повітряної камери – не менше 4 см. При температурі 19⁰С яйця не слід зберігати більше 3-діб, 14⁰С – не більше 8 діб, а при 10⁰С – тривалість зберігання становить 8 і більше діб. Тривалість інкубації гусячих яєць складає 30,5 діб.

Після виведення молодняку наступним етапом є його розділення для вирощування для ремонту стада та відгодівлі на м'ясо.

Вирощування ремонтного молодняку (рис. 15) у даному господарстві організують таким чином, що для заміни однієї голови батьківського стада беруть 6 голів гусенят – 1 самець і 4 самки.

Система утримання – на глибокій підстилці секційна – 200 голів/секцію. Підстилка має шар 10 см і по мірі її забруднення насипається нова. Обов'язково для молодняку у перші тижня життя для обігрівання застосовують брудери і такий обігрів у пташниках припиняють при настанні 4-тижневого віку молодняку.

Рис. 15. Молодняк «легартів»

СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»

Основні технологічні параметри у пташниках при вирощуванні ремонтного молодняку наведено у таблиці 5.

Щільність посадки при цьому залежить від віку молодняку і зменшується при його збільшенні: до 3-тижневого віку вона становить 4 голови/м² площі, від 4 до 17 тижнів – 3 голови/м², від 18 до 34 тижнів – 1,5 голови/м².

**Технологічні параметри при утриманні ремонтного молодняка
гусей у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський»**

Показник	Характеристика
Температура повітря, °С:	
1-й тиждень: під брудером/у приміщенні	32/26
2-й тиждень: під брудером/у приміщенні	30/24
3-й тиждень: під брудером/у приміщенні	28/22
4-й тиждень: (без брудера)у приміщенні	18-20
Відносна вологість, %	65-70
Швидкість руху повітря у холодний/теплий період, м/с	0,7/1,5
Тривалість світлового дня, год/добу:	
1-й тиждень	цілодобово
2-й тиждень	23
3-й тиждень	22
4-9 тиждень	20-14
9-16 тиждень	10
17-34 тиждень	7
Освітленість приміщень на рівні годівниць і напувалок, лк	25-30

Годівля ремонтного молодняка за сухим типом з використання повнораціонних комбікормів: фронт годівлі до 3 тижнів становить 1,5 см/1 голову, з 4 до 9 тижнів – 2 см/1 голову, з 10 – 2,5; фронт напування – 2-4 см/1 голову і з віком показник збільшують.

Як і ремонтний молодняк, відгодівельний теж утримують на глибокій підстилці секційно: в одній секції – 250 голів з щільністю посадки до 10 діб – 10 і старше 10 діб – 5 голів/1 м².

Розглянемо таблицю 6, де наведено основні параметри технології вирощування гусей на м'ясо.

**Технологічні параметри при відгодівлі молодняку гусей у СТОВ
«Птахокомплекс «Коробівський»**

Показник	Характеристика
Температура повітря, °С:	
1-й тиждень: під брудером/у приміщенні	30/24
2-й тиждень: під брудером/у приміщенні	28/22
3-й тиждень: під брудером/у приміщенні	26/20
4-й тиждень: без брудера/у приміщенні	18
Відносна вологість, %	70
Швидкість руху повітря у холодний/теплий період, м/с	0,8/1,7
Тривалість світлового дня, год/добу:	
1-й тиждень	цілодобово
2-й тиждень	16
3-9 тиждень	14
Освітленість приміщень на рівні годівниць і напувалок, лк:	
перші тижні	25-30
до кінця вирощування	3-5

Тип годівлі відгодівельного молодняку – сухий повнораціонними комбікормами, фронт годівлі до 3 тижнів і починаючи з 4-тижневого віку – відповідно 1,5 і 2 голови/м² площі, фронт напування – 3 см/1 голову.

Нами досліджено продуктивність гусенят породи «Легарт».

Так, для відгодівлі молодняк у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» ставлять живою масою близько 120 г у добовому віці, тривалість відгодівлі становить 9 тижнів – рис. 16, таблиця 7.

**Рис. 16. Відгодівельний молодняк гусей
в умовах птахофабрики**

Таблиця 7

**Продуктивні ознаки гусенят СТОВ «Птахокомплекс
«Коробівський»**

Вік гусенят	Жива маса, г	Вік гусенят	Абсолютний приріст, г	Вік гусенят	Середньо- добовий приріст, г
добові	120	добові- 1 тиж.	283	добові- 1 тиж.	41
1 тижн.	403	1-3	1166	1-3	56
3 тижн.	1569	3-6	2162	3-6	77
6 тижн.	3731	6-9	1756	6-9	63
9 тижн.	5487	добові- 9 тиж.	5367	добові- 9 тиж.	85

Продуктивність гусенят в умовах птахофабрики є високою – у 9 тижнів жива маса становить майже 5,5 кг завдяки добре налагодженій технології. Після проведення забою продукцію реалізують у свіжому або мороженому вигляді цілими тушками або частинами туші – стегна, крила, філе, субпродукти.

ВИСНОВКИ

У СТОВ «ППЗ «Коробівський», що на Черкащині, виробництво продукції гусівництва відбувається, починаючи з батьківського стада, виробництва інкубаційних яєць ним, вирощуванням ремонтного молодняку і закінчуючи відгодівлею гусенят, їх забоем і реалізацією отриманої продукції.

Для цього використовують високопродуктивну м'ясну породу «Легарт». Процес виробництва механізовано та автоматизовано. Параметри мікроклімату підтримуються обладнанням вітчизняного виробництва.

Технологічні процеси вирощування батьківського стада для виробництва яєць для інкубації, безпосередньо інкубація яєць, вирощування молодняку для ремонту стада, відгодівлі гусенят, їх забою організовані на належному рівні і відбуваються згідно прийнятої технології на підприємстві.

Рівень продуктивності легартів в умовах птахофабрики є високим, що свідчить не лише про високий генетичний потенціал, а й належну й чітко організовану технологію виробництва продукції.

Отже, технологія виробництва продукції гусівництва у СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський» може слугувати прикладом успішного ведення галузі птахівництва за повним циклом із завершенням процесу реалізацією тушок гусей (цілих та частинами) у замороженому чи свіжому вигляді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Geese production with professional equipment. URL: <http://surl.li/hrnhs> (дата звернення: 25.05.2023).
2. Петрів М. Д., Ференц Л. В. Господарські корисні ознаки оброшинських гусей з білим оперенням. Вісник аграрної науки. 2022. № 3 (828). С. 44-51.
3. Петрів М. Д., Слобода Л. Я. Продуктивні якості оброшинських білих гусей у її поколінні. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2018. Вип. 64. С.
4. Лабораторні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині: довідник. За ред. В. В. Влізла. Львів, 2012. 428 с.
5. Розведення і відгодівля гусей (методичні рекомендації) / Ін-т землеробства і тваринництва західного регіону УААН. Львів: Оброшино, 2005. 30 с.
6. Виробництво м'яса гусей. URL: <https://buklib.net/books/34256/> (дата звернення: 25.05.2023).
7. Мельничук О. О. Біологічні особливості гусей. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2023. Вип. 17. С. 20. (Науковий керівник –доцент Ткачук В. П.).
8. Meat geese: seasonal production. URL: <http://www.calu.bangor.ac.uk/Technical%20leaflets/040803seasonalgeese.pdf> (дата звернення: 25.05.2023).
9. Raising Geese for Meat: A Home-Grown Holiday Goose. URL: <https://backyardpoultry.iamcountryside.com/eggs-meat/raising-geese-for-meat-home-grown-holiday-goose/> (дата звернення: 25.05.2023).
10. Любенко О. І., Суббот Ю. І. Інтенсифікація виробництво м'яса гусей в умовах фермерських господарств. *Таврійський науковий вісник*. 2020. № 110. Частина 2. С. 82-86.

11. Сахацький М. І. Гуси та виробництво перо-пухової сировини. *Сучасне птахівництво*. 2018. № 7–8. С.6–15.
12. Мельник В. О. Гуси - це не тільки пух. URL: <https://service.avianua.com/index.php/19-aktualni-pytannia-ptakhivnytstva-ukrainy/60-gusi-tse-ne-tilki-pukh> (дата звернення: 25.05.2023).
13. Розведення племінних гусей. URL: <https://agrotimes.ua/interview/rozvedennya-pleminnyh-gusej/> (дата звернення: 25.05.2023).
14. Біологія гусей. URL: <https://oogumat.com.ua/domashnye-gospodarstvo/gusi/biologiya-gusej.html> (дата звернення: 25.05.2023).
15. Цікаві факти про гусей. URL: <https://agrokorm.ua/news/business/2021/08/09/14999> (дата звернення: 25.05.2023).
16. Біологічні особливості та породи сільськогосподарської птиці. URL: <http://um.co.ua/8/8-5/8-51237.html> (дата звернення: 25.05.2023).
17. Бірта Г. О. Товарознавство м'яса. Київ: Логос, 2013. 437 с.
18. Fialovych, L., Kyryliv, I., & Paskevych, H. Production of geese at using unconventional additions in mixed fodder. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies*. Series: Agricultural Sciences, 2018. 20(84). P. 127–130.
19. Любенко О. І., Бойко А. О. Вирощування гусей для отримання жирної печінки. *Таврійський науковий вісник*. 2019. № 109. С. 77-82.
20. Фуа-гра: що це таке, як виглядає, користь, з чим їсти. URL: <https://delikatto.com.ua/foie-gras> дата звернення: 25.05.2023).
21. Оцінка основних елементів технології виробництва продукції птахівництва / Шуляр Альона Л., Шуляр Аліна Л., Бежовець М. О., Мельничук О. О. *Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: історія, проблеми, перспективи*: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 11–12 трав. 2023 р. Суми: Вид.-во СНАУ, 2023. С. 98–100.

22. Генофонд свійських тварин України: навчальний посібник/ [Д. І. Барановський, В.І Герасимов, В. М. Нагаєвич та ін.]; за ред. проф. ХДЗВА і Барановського та В.І. Гарасимова. Харків: Еспада, 2005. 400с.:іл.

23. Породи і кроси сільськогосподарської птиці. *Навчальні матеріали онлайн*: веб-сайт. URL: <https://pidruchniki.com/15660212/tovarovnavstvo/ptahivnitstvo> (дата звернення: 26.05.2023).

24. Правильний вибір кросу чи породи. Agro-times. URL : <http://www.agrotimes.net/journals/article/pravilnij-vibir-krosu> (дата звернення: 26.05.2023).

25. Породи і кроси птиці. URL: <https://studfile.net/preview/5194870/page:3/> (дата звернення: 26.05.2023).

26. Племінні ресурси качок, гусей та індиків в Україні. URL: <https://propozitsiya.com/ua/pleminni-resursi-kachok-gusey-ta-indikiv-v-ukrayini> (дата звернення: 26.05.2023).

27. ТОП-10 популярних порід гусей. URL: <https://zemliak.com/reityngy/4732-top-10-populyarnih-porid-gusey> (дата звернення: 26.05.2023).

28. Найбільші м'ясні гуси: 10 найкращих порід для розведення. URL: <https://asiabusiness.com.ua/najbilshi-myasni-gusi-10-najkrahhix> (дата звернення: 26.05.2023).

29. Породи гусей. URL: <http://poradu.pp.ua/dim/1877-yak-buvayut-porodi-gusey-velik-porodi-gusey-myasn-porodi-gusey> (дата звернення: 26.05.2023).

30. Породи гусей з описом і фото. URL: <https://nastanova.com/cikavo/porodi-gusej-z-opisom-i-foto.html> (дата звернення: 26.05.2023).

31. Породи гусей. URL: <https://buklib.net/books/34803> (дата звернення: 26.05.2023).

32. Подвійний прибуток. URL: <https://agrotimes.ua/article/podvijnij-pributok/> (дата звернення: 26.05.2023).

33. Карта племінного птахівництва. URL: <https://kurkul.com/spets-proekty/1070-karta-pleminnogo-ptahivnitstva> (дата звернення: 26.05.2023).

34. Технологія виробництва продукції птахівництва / Бородай В. П. та ін. Вінниця: Нова книга, 2006. 360 с.
35. СТОВ «Птахокомплекс «Коробівський». URL: <https://admin.uteka.ua/attachments/10261> (дата звернення: 26.05.2023).
36. «Коробівський» – інформація про птахокомплекс. URL: <https://opendatabot.ua/c/32601320> (дата звернення: 26.05.2023).
37. Марія Михно. Качині історії: інтерв'ю з власником підприємства СТОВ «ППЗ «Коробівський» Сподіним Сергієм Юрійовичем. URL: <http://www.duck.com.ua/articles.html> (дата звернення: 26.05.2023).
38. СТОВ «ППЗ «Коробівський». URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/cherkasskaya/zolotonoshkiy/ptahoplemzavod-32601320#zasnovny> (дата звернення: 26.05.2023).
39. СТОВ «Птахоплемзавод «Коробівський» – найкраще м'ясо качки в Україні оптом і в роздріб. URL: <http://www.duck.com.ua/index.html> (дата звернення: 26.05.2023).
40. Технологія виробництва продукції птахівництва : електр. підруч.. URL: http://192.162.132.48:5000/MyWeb/manual/vyrobni_pererobka_prod_tvar/technol_vurobn_prod_ptahivnuctva/ (дата звернення: 25.09.2021).
41. Технологія виробництва продукції птахівництва: практикум / В. Бородай, Н. Пономаренко, В. Коваленко та ін. Київ: Агроосвіта, 2013. 272 с.